

BÄRBY GÅRD

Bärby Mangårdsbyggnad okänt när den är byggd. Finns aningar om att den är från början av 1700 – talet.

Bärby Gård är belägen 1 kilometer sydväst om Prästgården bredvid Lundby Kyrka. Namnet Bärby är ganska vanligt och säger inget speciellt om mer än att den ligger på eller vid ett berg. Visserligen kan man ej se något nämnvärt i bergsväg, men språkspecialisten E Hellberg, säger om namnet: Även en ringa höjning i terrängen kan betecknas berg.

Det talas om i äldre tider att granngården Husta , i Dingtuna, åtminstone tidvis haft gemensam ägare med Bärby. Detta bevisar givetvis inte något om Husta som moder by till Bärby.

I "Räfstetingsdomarna 1399 så står det: Jacobs Stamps arvingar återfår 9 öresland (9 tunnland) och 1 örtugland (=1/3 tunnland) i Bärby från Olof Djäkns arvingar - likaså i Råby. Alltså var Jacob Stamps en av de tidigare ägarna i Bärby

Betydligt tidigare än själva Bärby namnet förekommer "Galtathegen" vilken senare hör till gården och utgjorde närmare hälften av dess areal. Då Galtathegen först uppträder, hör den sannolikt icke till Bärby, troligen är den en "svinavall" av namnet att döma. Kanske var det högvördige biskopens högvördiga svin som höll till där? Ty bevisligen voro biskopar inblandade i Galtathegens historia. Inte långt

därifrån ligger ju Biskopstorpet där bland annat Biskop Johannes Rudbeckius höll till tidvis. Biskopstorpet tillhörde Kanik-Lundby som var en kyrkans gård.

Under 1200 - talets senare hälft instiftade Biskop Karl en kanik prebende vid Domkyrkan, vari bland annat ingick "en äng Galtatæg". En Kanik är en "korherre", medlem av domkapitlet och prebende betyder "kosthåll", ett gods-innehav i form av gårdar vars inkomst användes till att betala löner för en viss befattning inom kyrkan.

På 1400 - talet hittas inget om Bärby och likaså under 1500 -talet förutom något i Tuhundra Hära's Dombok. Däri står endast, förutom jordköp, om mest "mörka" sidor om levernet i Lundby socken. Detta berodde mycket på att ölet "flödade" och att yxor, "fällieknifver" (fällknivar) satt löst i umgänget i byn- Västerås- och på vägen dit och hem.

I Domboken 1615 om nämnes Bärby i ett intressant sammanhang. Nämligen att en Broer Nils Prior i Westerås Clöster (kloster) har sålt en wret till Olof Larsson i Bärby som hans föräldrar hade tidigare skänkt till klostret. Hur det blir med wreten blir ej klart 1624 heller. Kanske är det heller inte endast jorden som tvisten gäller utan rätten – släktens urgamla rätt till arvet.

1631 förekommer två gårdar belägna sydväst om Lundby Kyrka vid namn Jerelsta och Vreta, som då beskrivs som ödelagda, i närheten av Bärby och torde ha ingått i Bärby. Att en gård var "ödelagd" betydde inte att den var övergiven utan att den hade svårt att klara sig själv och fick hjälp av andra granngårdar för att komma på "fötter".

En Lasse Bengtsson lämnar 1586 tiondesäden för gården. År 1584 var Bärby "ödhe" Mellan åren 1583 – 1584 var 5 Lundby gårdar "ödhe". Tionde var en skatt som kyrkan uppburit från jordbrukare i många kristna länder. 1/10 del av jordbrukets produktion betalades in i natura med produkter från gården. Har sitt ursprung ifrån gamla testamentet. Vanligtvis gick 1/3 av tiondet till sockenprästen och resten gick till sockenkyrkan, biskopen och de fattiga. I samband med Riksdagen i Västerås 1527 så gick 2/3 till kronan istället medan prästen fick behålla sin tredjedel. Kronotiondet avvecklades mellan åren 1885-1903 och prästens tionde 1910.

Under åren 1585 - 1595 finns inga källor om gården. 1631 är en Näsbo Bengtsson med hustru Dordi skriven på gården och från 1639 kommer Bengt Näsbo'sson med hustru Marit Oluffsdotter han avlider 1669.

År 1661 avträder Näsbo Bengtsson som domare, ett ämbete som han innehade i 40 år. Han fortsatte ändock ytterligare något år efter detta och gifter om sig med en Anna Thomasdotter 1663.

De tidigaste kartan över Bärby tillkom 1652 och hör till de "geometriska afritningarna", som förvaras på Lantmäteri Överstyrelsen. Lantmätare var J Åkesson. Denna karta finns ej bevarad men en "storskiftesman" vid namn Jacob Faggot intygar att den ifrån 1736 är identisk med den från 1652.

År 1670 står fortfarande Näsbo Bengtsson som ägare, men det står antecknat att han är "gammal och ligger på säng", hans hustru Anna Thomasdotter lever fortfarande. Vid denna tid hör två torp till Bärby, Lybyk (Lybeck) med Lasse Göransson och hans hustru Brita som boende där. På det andra torpet Rostock där bodde en Brita och Margareta som skötte dåtidens "åldringsvård".

Näsbo Bengtssons sista år var 1671 eller 1670 och han var under 1600 - talet en gestalt av betydelse för gård och vid ting. Hans son Lars Näsbosson tar över gården efter sin far, och efter Näsbo Bengtsson slocknar till stor del släktens betydelse. Efter hans död kan man skönja en tendens till splittring av Bärbyjorden, dels genom arvskiftet, tvisten och försök till försäljning. Vid denna tidpunkt är även en Olof Olsson och en Olof Larsson skrivna på gården. Efter 150 år är således åter en Olof Larsson på gården liksom det var 1528. Han var son till Lars Näsbosson.

1687 avlider Näsbo Bengtssons hustru Anna Thomasdotter 16 år efter sin makes död. Det var inte lätt på denna tid att bli änka med tunga och stridiga år vad gäller "ägande rätt".

I detta skeende talas om en Jacob Kraft på Bärby som var landbo (arrendator) åt Lars Näsbosson i flera år efter Näsbo Bengtssons död och sedan en Erich Persson. Efter Lars Näsbossons frånfälle 1688 möter man ej någon mer med Näsbo namn.

Från 1697 är endast "slotsfogdens folk" tre torpare skrivna på Bärby. En Jernstedt är tydligen den som figurerar på Bärby en tid framöver, hur länge är okänt, då inget "slutår" finns för honom.

Ännu en kronans man tillträder c:a 1732 med Cronobefallningsmanen Abraham Törneros född 1696 och hans hustru Christina Malmstedt. En familj som kommer att betyda mycket för Lundby socken. Abraham förekommer mycket i Sockenstämмо protokollen i Lundby mellan 1735 – 1776. Det är till stor del också

berättelsen om Törneros, hans intresse och arbete där.

Första gången är 1735 då det på stämman beslutas att antaga Per Böriels son Per Persson som klockare i Lundby socken. Törneros fungerade som mellanhand mellan stämмо- församlingen och myndigheter. Johannesberg var visserligen störst i röstetal i socknen, men Bärby var också en stor gård att räkna med och måste därför vinnas för bifall.

Törneros fick ingripa i kontroverser mellan Caplan (hjälp präst till kyrkoherden) och biskop i sådant som tangerade rättsfrågor. Han var även med som crono-ombud vid syner på ecclesiastika boställen (akademigårdar) och likaså ifråga om det ständiga problemet att skaffa fram timmer till kyrklig byggenkap i en skoglös socken.

År 1740 uppmuntrar han sockenborna att passa på att köpa timmer till stundande Prästgårdsbyggnad. Förekom klagomål och missnöje med överheten framfördes det av Törneros till högre makt, ibland med framgång. Han fungerade alltså åt "båda håll".

1741 ger Biskop Kalsenius "befallning" genom Törneros att riva gamla biskops stugan i Prästgården, vilket sockenborna snarligen borde göra. Men det dröjde flera år innan det blev verkställt. Sockenborna var inte hågade att riva "denna af salige J. Rubeckius uppbyggda och af salige Dr Carlsson mycket med målningar påkostade byggning. Huset var mycket förfallet och kunde förväntas falla av sig själv, samt att Prästgårdsbygget väntade, ingen anledning till att förhastiga sig.

Prästgårdsbygget gick trögt och pågick mellan 1741- 1745 . Det var Törneros som projekterade bygget. Baron Cronstedt skänkte 2.000 murtegel till bygget, på Törneros inrådan, som sagt Törneros hade stort inflytande på folk.

Vid den stora ombyggnaden i kyrkans kor 1759 är Törneros givetvis med. Högvördige Biskop Troilius, Baron Funck och Törneros som togo i besiktning choret (koret)" heter det.

Till fattigstuge bygget, som var högst nödvändigt, skänkte Törneros också timmer 1762.

1762 hade Törneros råd med nämnde- sexmän, kyrkoråd och socknens äldsta om Per Andersson i Skälby och hans hustru för deras fylleri, mest hennes. De lovade bättring men som inte räckte länge. Så det var omväxlande göromål.

Det förekom ofta att flera kvinnor figurerar i sådana fyllerimål, kvinnor drack mer än männen, de hade kanske t.o.m mera anledning än männen.

Samtidigt som Törneros är med i dessa "räddningsföretag" för att rädda spritens offer, driver han själv två krogar i socknen. Visserligen å ämbetets vägnar, men ändå. En låg på gränsen mellan Bärby och Husta och den andra anges ligga i Gilltuna, vilken Törneros också ägt, eller innehaft. Denna får sedan sitt namn Långngskrogen för att tidigare hetat Södra Gilltuna. Det måste vara läget eftersom det skulle ha varit för avsides om den hade legat vid Gilltuna. Står beskrivet att den ligger Stockholmsvägen.

En fundering uppkommer när man läser husförhørsboken Lundby AI:3 1775-1794 där finns en krog på Bärby och i den senare boken AI:4 1795-1814 så finns det 2 krogar, en kallas nya krogen och en gamla krogen. På kartan från 1780 finns inget hus på gränsen mellan Bärby och Husta, så den borde ha tillkommit efter 1795 då det talas om två krogar på Bärby.

Törneros hann även vara med om att försegla brännvinspannor efter förbudet 1756, på grund av bristen på spannmål, en antagligen ej populär förrättning från böndernas synpunkt. Han upptogs även i förteckningen över "ståndspersoner" i Lundby socken 1762, vilket han också var på många sätt.

Ett viktigt uppdrag deltog han i 1769, då det blev slut med att begravas i kyrkans kor under gångar och bänkplatser för prästerna. Samtidigt lät sig Törneros bygga sig ett gravkor utanför södra kyrkväggen för sin släkt. Han var då 73 år gammal.

Abraham Törneros som var född 16960628 som på senare tid fick titeln Landskamerare gick ur tiden den 11 februari 1776 "uti i feber och torsken". Hustru Cristina avlider några månader tidigare den 4 november kl 2 f.m., hittades i sängen död av "allehanda ålderdoms besvärligheter tillstött". De fick 5 barn, 4 söner och en dotter. De begravdes i det egna gravkoret där jungfru dottern Hedda blev nedsatt 1773.

Törneros liv stod beskrivet i personalierna om hans egenskaper och levnad: "Gudafruktan, ärbarhet, måttelighet, flit och hushållsvett hafva gjort honom lycklig, mätt av lefnad, älskad och saknad". Han hade även hunnit tilldela barnen över 400,000 d.kmt, hade tjänat cronan som befallningsman i över 50 år. Var i kyrkan 21 januari endast en knapp månad innan bortgången.

Efter Abraham Törneros kommer hans son Abraham d.y, född 1776, från Badelunda, som tar över gården 1776. Han gifter sig 1765 med Hedvig Axelsson född 17430214. Han bjuder år 1777 200 d.kmt. för Lundby gamla sockenstufva, eftersom en ny skulle byggas om socknen ville "föra henne till Rostock". Klockaren ansåg den för liten för både boende för honom och hans familj samt att bedriva skolundervisning. Den nya stugan skulle innehålla tre rum och kök, den gamla hade endast ett rum och kök.

"Tredjedag pingst" beslutades att sockenstufvan skulle nedtagas och af häst föras till Rostock. Fjorton dagar senare ändras beslutet igen. Då såldes gamla stugan på kyrkvallen, norr om kyrkan, för 150 daler och Törneros fick själv köra bort stugan, men socknen skulle nedtaga den. Det prutades mycket fram och tillbaka som alltid åt båda håll på den här tiden.

I en affär med Lundby socken sålde Abraham d.y. år 1778 två stycken tavlor med glas och ram för 72 riksdaler. I samma affär ingick "tvenne ljuslampetter" att sättas vid altartavlan. Dessa två lampetter torde vara de med ljusspeglar av slipat stål, vilka nu sitta på södra väggen i kyrkan, helt förnämligt i sin enkelhet. De hör till de få bevarade inventarierna från äldre tid. Alltså finns det kvar minne av Törneros släktet i Lundby Kyrka efter 200 år. De behöll sin plats fram till 1890 års restaurering.

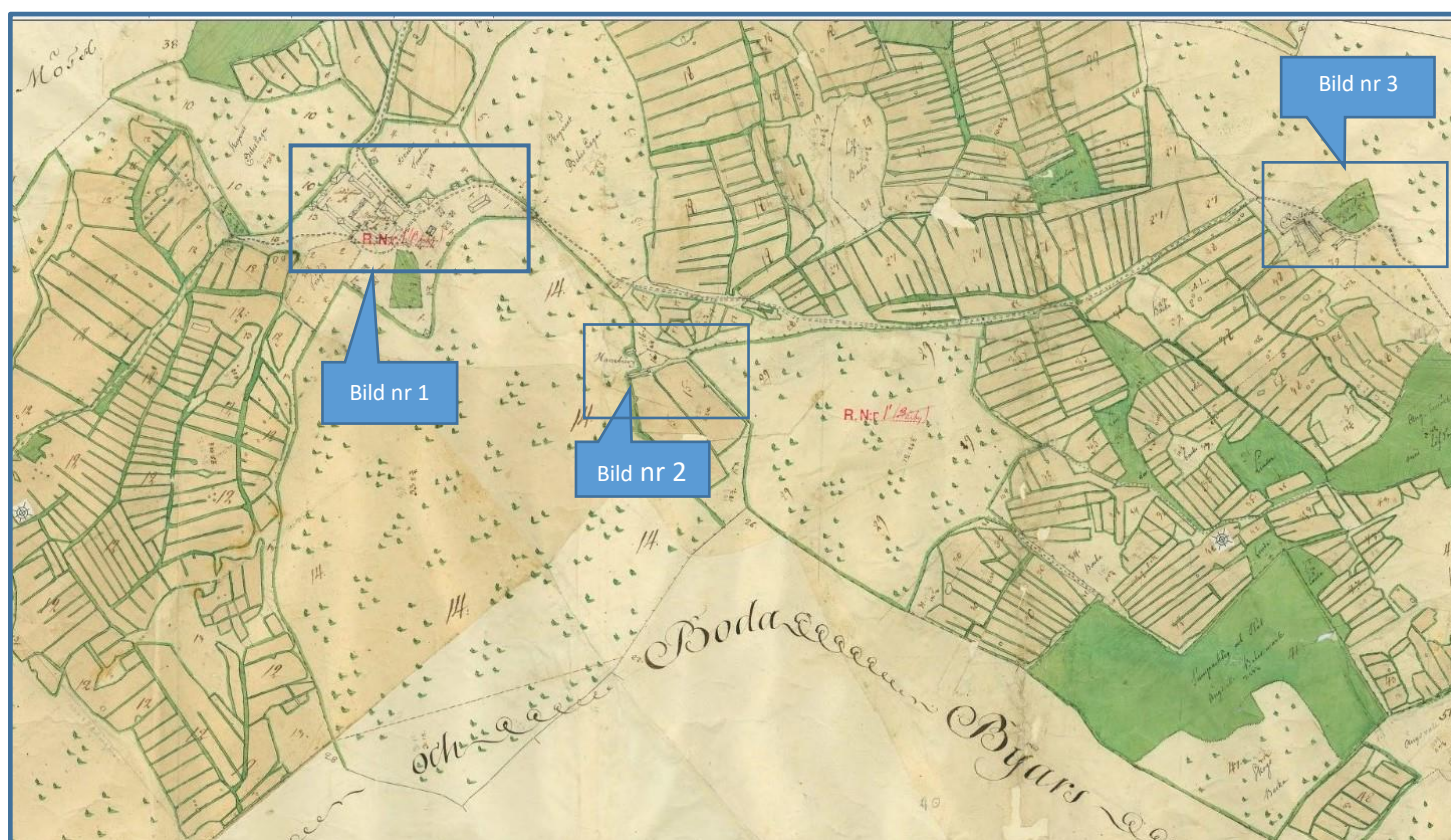
Några insatser likt sin far i Lundby socken gjorde han aldrig. De 400,000 d.kmt. som han fick ärva, efterlämnade han själv inte då han gick i konkurs. Han fick med sin hustru Hedvig 8 barn men vid hans död 17930525 var bara ett av barnen vid liv, blev endast 57år gammal.

Riktigt slut är ändå inte Törneros tiden på Bärby förrän 1796, då Abrahams d.y. änka Hedvig Axelsson flyttar ifrån gården, okänt var.

Vid kartbeskrivningen 1780 så var de sammanlagda åkerjordsägorna på 115 tunnland, inkl. torpens ägor i åker. Ängarna då alla små lindar också medräknats blev c:a 84 tunnland, vilket gav c:a 155 lass med hö. Skogen stannar vid någonstans omkring 90 tunnland. Bärby var alltså en mycket stor gård.

Till gården norr om den fanns lågländ hårdvall kallad "Skryckan" se not 9, vilken väcker troligen trevliga minnen. Vintertid var den ofta isbelagd, lämpad för skridskoåkning eller "skrillning" av de mindre avancerade åkarna. Men det allra festligaste lär ha varit den slängkälke som sattes upp där och där farten runt berättas ha varit hög. Skryckan var vinterns "nöjescentrum i Lundby berättas det och synes ha tillfredsställt alla besökare.

På kartan finns en plan över mangården med omgivning, se bild 1, där "gamla vägen" ännu omslingrar hustomten. Där är mangårdsbyggnaden vänd motsöder av trapp ingången att döma med ett par flygelliknande byggningar framför och en som stänger mot dåvarande landsvägen. Torde vara den som än idag finns kvar söder om byggningen. Ladugården ligger norr om huvudbyggnaden, har likaså "flygelanordning" och en lång länga just där nuvarande vägen går. Någon klarhet om boningshusets exakta ålder kan ej ges. Men att Bärby hade sin storhetstid och byggnadstid under Törneros den äldres tid, förefaller sannolikt, detta både ifråga om jorden och byggenskap.

Översiktskarta över Bärby Gård 1780

Bild nr 1 över Bärby år 1780 då Abraham Törneros var ägare till gården.

Bild nr 2 Soldat torpet Hamburg 1780. Här bodde Corpral Jonas Olsson Flinta F 1729 med Hustru Maria Larsdotter. De kom hit 1754 ifrån Badelunda.

Bild nr 3 Torpet Rostock 1780. Här bodde då Anders Olsson F 1720 som var Rättare på Bärby, med hustru Margareta Olofsdotter F 1700. De kom från Dingtuna och Jonas avled 1784 och Margareta 1780.

Kartbeskrivning över Bärby Gård anno 1780

1. Bjärby gårdstomtsplats, bestående av stenig och bergaktig landmon.
2. Trädgården med fruktträd och anlagda kryddsängar.
3. En liten Slotterhaga som nyttjas att bleka väfvar uppå.
4. Iskällarhagan med nyplanterade löfträd och gammal granskog.
5. En med vacker granskog bewäxt beteshaga.
6. Nordöstra gårdet på Bjärby innehåller 2:a graden. 11,3 tunnl.
7. Sumpaktiga lindor som gifva hö 2 lass på tunnl.
8. Steniga och något skogväxta backar i förenämnde gårde.
9. Äng Skryckan kallad af lågländig hårdvall ger 3 lass på tunnl. 25,2 tunnl.
10. En med vacker granskog bewäxt beteshaga-
11. En liten humlegård uti nordvästra gårdet.
12. Nordvästra åkergårdet af Bjärby af 3:e graden.
13. Steniga backar uti samma gårde.
14. En med god tall och granskog bewäxt beteshaga.
15. En åkervret till Torpet Hamburg af 3:e graden. 1,3 tunnl
16. Twänne små hagetäppor desammestädes.
17. Några åkerstycken väster om vägen af fjärde graden.
18. Ett åkerfäldt av 2:a graden. 12,1 tunnl.

19. Diverse steniga backar den intill.
20. En hårdwallsäng 2 lass på tunnl. belägen invid Kanik-Lundby ägor.
21. En löfbacke uti samma äng.
22. Ett åkergärde af 3:e graden. 10,3 tunnl.
23. Sumpiga lindor uti samma gärde.
24. Backar som äro af löfskog bewäxta.
25. En vret av svag åkerjord af 4:e graden.
26. Backar desammestädes af stenig landmon.
27. Ett åkergärde af 3:e graden. 7,3 tunnl.
28. Stenbackar desammestädes.
29. Ett med god skog bewäxt beteshaga.
30. Twänne åkerwretar av 3:e graden. 2,3 tunnl.
31. Stenbackar inom samma wret.
32. Ett åkerfäldt af 3:e graden. 5,5 tunnl.
33. Linda af sumpig landmon 2 lass på tunnl.
35. Ett åkerfäldt f 3:e graden 5,2 tunnl.
36. Lindor af sumpaktig mark 2 lass på tunnl.
38. Torpwretar som infrias under Rostock. 6,0 tunnl.
39. Steniga backar inom wretarna.
40. En liten sunpig slätt öster om Rostockstorpeta af 2 lass tnnl.
41. En med löfskog bewäxt äng som ger 1 lass tunnl.
48. Corpral Flintas uppodlade wret af 4:e graden. 1,6 tunnl.
49. Backar i samma wret.
52. Diverse wretar på norra sidan om landsvägen 4:e graden 15,3 tunnl.
54. Uppodlad åker på Galltegen af 3:e graden. 3,2 tunnl.
55. Dikesskuren landmon i Galltegen som ger 2 lass på tunnl.
56. Sumpig äng i Galltegen och Källängen som ger 1,5 lass tnnl. 56,0 tunnl.
57. En liten wretestäppa vid vägen af 4:e graden.
58. En ängesfäldt som pretenderas af Prebendehemmandet Canik-Lundby
Innehåller 14 tunnland.

År 1796 ankom Majoren Anton A Nauckhoff f 17441013 ifrån Björnlunda i Södermanland och hans hustru Maria Charlotta Westerman f 17640303. Han krävde vid tillträdet att Törneros gravkor vid kyrkan skulle tillfalla Bärby Gård.

1799 upptecknas socknens folk för överflödsbeskattning. Då hör till Bärby 6 torp, Rostock med två hushåll, Lübeck (Lybeck), Nya Krogen, Gamla Krogen och Flintas soldattorp Hamburg. Till överflöd räknas bland annat fönsterluffer, man fick skatta för hur många fönster som fanns på huset. På landet var det 3 öre, en skatt som infördes genom 1743 års "bevillningsförordning", togs bort 1810.

Vidare till överflöd räknades sidentyg, tobak, guld- och silver ur, övertäckt vagn en så kallad Caleche (fyrhjuls vagn). Ingen av torparna har mer än 2 fönsterluster det var vad man fick ha utan att skatta.

Nauckhoff engagerade sig i fråga om hur det skulle göras med kyrktornet, som det hade talats om i 50 år, fick inget gehör. Däremot fick han igenom att kyrkovaktaren hädanefter ej fick gå med den vanliga långa käppen (den som höll folk vakna). Han ansåg det ovärdigt hyfsat folk. Så nu kan Lundbyborna tacka Nauckhoff för att inte bli väckta om de somnade under gudstjänsten.

1799 skänker Nauckhoff 300 rd (riksdaler) till fattigkassan att årligen under kyndermässotid utdelas till de fattiga, "räntan alltså". Han införde också att husförhören skulle hållas i sockenstugan.

Anton Nauckhoff och hans hustru Charlotta fick 13 barn, varav 6 söner och 7 döttrar och Charlotta avlider 1809 i "hetsig feber". Anton följer henne 10 år senare nämligen 1819 i "stenpassion" (njursten och gallsten, dessa sjukdomar kunde ej operas vid denna tid) i en ålder av 74 år.

Någon av Anton Nauckhoffs söner tar över Bärby så som förmyndare för Charlotta Sofia Nauckhoff och hennes andra systrar Eva Gustavia, Lovisa Ulrica samt Johanna Amalia. En annan syster Fredrika Margareta, född 17990807, dog svagsint och ihjälfrusen på marken. Hon hade lämnat gården den 25 december 1829 och hittades den 7 maj 1830 liggandes i en vret vid torpet Rostock på Bärby ägor. Hon begravdes i "Bärby gravkor" den 11 maj. Ett mycket tragiskt öde.

Deras gravkor försvann 1840 då det äntligen beslutades att ner den spånklädda tornspiran på Lundby Kyrka, som det hade talats om i nästan 60 år. Ett stentorn skulle uppföras för kyrkklockorna och då var gravkoret i vägen. De som låg i gravkoret flyttades till östra gaveln i en öppnad grav, således utanför dåvarande korväggen, nu under korgolvet lagt 1890. Det finns anledning att tro att det var dessa rester man fann under korgolvet vid restaureringen 1928.

Rusthållaren Per Erik Andersson, född 1808, ifrån Bred flyttar in på Bärby 1835 med hustru Charlott Johansdotter, född 1813 således ett "riktigt" bondfolk. Han deltar i sockenstämmorna bland bönder "på bönders vis". Var även riksdagsman och "kom in i utskott" samt var likaså kyrkvärd och nämnde man. Vid socken- och klockarstuge bygget 1840 är han med och upprättarkostnadsförslag på byggnaden, den nya klockargården, den gamla brann ju ner den 13 april 1839.

1839 skänker han en förnämlig fyrarmad ljusstake med glasprynader på bron-serad fot vilande på vit marmorbas. Den blev placerad på altarbordet. Tyvärr blev den och många andra donerade inventarier sålda. Ljusstaken såldes till Arkitekt Ekholm vid restaureringen 1890.

Per Erik Andersson avflyttar 1858 till Önsta i Lundby, till en annan okänd gård i Dingtuna 1859, därifrån åter till Bärby. Han flyttar definitivt ifrån Bärby 1866 och då till Västerås. Han anlade 1848 en kortare väg vid norra sidan af Bärby, förut gående söder och runt gården.

Efter honom kommer en "Possessionat" (godsägare, Patron) Per Axel Schönning 1866 ifrån Söderhamn till Bärby men flyttar igen 1869. Finns ingen underrättelse om honom.

Därefter övertages gården av civilingenjör Carl August Ahlbom, född 18430206. Han kom i oktober 1869 ifrån Sillersbo i Ljusdal och gifter sig 1870 med Johanna Adolfina Spångberg, född 18440623. De får 7 barn varav 2 söner och 5 döttrar och 4 barn dör i späid ålder. Om gården vet man inte så mycket under hans tid men under P.E Anderssons sista tid 1866 finns en beskrivning över arealer och sådd samt diverse annat. I jordstatistiken finns en upplysning om att Bärby är med i den s.k. "nya tiden då: där står: Johannesberg, Hammarby, Skälby och Bärby äro vaxelbruk införda: de övriga gårdarna inom socknen äro uti två-skiftesbruk (ena året sådd andra träda). Nedan en specificerad redogörelse för areal och skörd.

Hela ägovidden	380 tld	Vårsäd och baljväxter	5 tld
Träd och humlegård	3 "	Potatis	2 "
Åker	240 "	Rotfrukter	1 "
Naturlig äng	10 "	Spånad-lin och hampa	1 "
Skog	28 "	Gräs, bete, skörd	102 lass
Brukare över 200 tld		Träde	40 "
Höstsäd	50 "	Torp	-
Strå	40 "		

Väderleken: (1866) våren torr, som menligt inverkade på vår och höstsädet. Sommaren och hösten regnig, både skörd och sådd hindrades.

Årslön: För dräng 100-130 rd/ piga 50-70 i husbondes kost. Värdet af stat och lön för dräng c:a 275, piga - . Dagsverkspris, man 1.50 – 1 rd / kvinna 67 – 50 öre.

Skogstillgång: knapp, fleste hemman utan.

Fiske: endast vid Johannesbweg ?

Djur: Hästar 5, oxar 12, tjur 1, kor 26, ungnöt 6, får 20, svin 2.

Nästa ägare till Bärby är Per August Fogelström, född 18430417 i Fogdö utanför Strängnäs, men han köper och driver först Skälby Gård dit han kommer i okt. 1873. Han gifter sig med Maria Olga Öberg, född i Fogdö 18610525, hon bodde i Västerås ett tag innan giftermålet 18840515. Per August säljer Skälby 18840921 då han istället köper Bärby Gård. Där får dom en son Arthur Fredrik, född 18850615, och en dotter Julia Gabriella, född 18880822. Man vet annars inte så mycket om Per August annat än att han skänkte böcker till det svårstartade sockenbiblioteket i Lundby. Likaså gavs ett alrotsbord eller kanske av björk till kyrkan, eftersom det hade sin plats på läktaren efter 1890. Kanske skedde detta vid invigningen av den ny-omändrade interiören.

De bor på gården tills Per August avlider 18921030, i lungshot, och begravs den 8 november på Lundby Kyrkogård, bara 49 år gammal. Det är ej känt var på kyrkogården han blev begravd

Noterbart är att Per Augusts son Arthur Fredrik, som föddes på Bärby, är far till den berömde författaren Per Anders Fogelström, född 19170822 i Stockholm. Hustru Maria Olga bor kvar efter makens död till 18960113 då hon flyttar med båda barnen till Stockholm.

Nu är vi framme vid den siste ägaren till Bärby under "sockentiden" som varade till 1918 då Lundby socken blev en del av Västerås Stad. Denne var Johan Arvid Engström, född 18681022 i Kungsåra, som kom till Bärby 18930729 och brukade själv gården innan han 18971020 gifter sig med Agnes Leontina Pettersson ifrån Kila, utanför Sala. De fick två barn, en dotter och en son.

Denne Johan Arvid var bara 25 år gammal när han kom till gården, en intresserad lantbrukare, praktisk och driftig. Efter de många senare kortvariga innehavarna fick gården nu en stadigvarande husbonde, i 26 år skötte han gården fram till 1918. Det året sålde han Galtegen, vilket då blev en egen gård, efter århundraden av samhörighet med Bärby och som var i ett helt annat skick än då det var "stubbahage och käldäng".

Galtegen köptes av Fredrik Konrad Ekenberg, född 18791109, och hans hustru Stina Karin Blomberg, född 18810325. Han var född i Haraker och kom till Bärby ifrån Tortuna 19180410. De fick 6 barn varav 3 söner och 3 döttrar, och sonen Erik, född 19110421, tog över gården okänt när och brukade den till 1987 då Lars Wretlund ifrån Boda Lundby övertog arrendet.

Året därefter 1919 så avyttrade Engström det Bärby som var kvar, ungefär hälften kom på vardera gården efter "skilsmässan". Han flyttade efter detta till Västerås, måhända trött och sliten efter år som kommunalman då inkorporationen av Lundby socken förbereddes och genomfördes 1918.

När man läser församlingsboken Lundby AIIa:2 1908-1923 så står det att Fredrik Ekenberg först är arrendator på Bärby 1918, för att senare anges som ägare av gården och han flyttar ifrån Bärby i september 1923, troligtvis då till Galtegen. I kalendern över Västmanlands gårdar 1958 står fortfarande Fredrik Ekenbergs hustru Stina Karin som ägare och sonen Erik som arrendator på Galtegen.

Enligt församlingsboken Lundby AIIa:2 1908-1923 så verkar det som att en Nils Arvid Andersson född i Ringarum 18991105 kommer till Bärby 19230627 och benämns som hemmansägare. Han flyttar in själv, men då han flyttar från gården 19280417 så har han gift sig och har två barn, en pojke och en flicka. Brukar alltså gården i 5 år innan han flyttar till Köping och till Högsta Gård.

Efter Nils Arvid Andersson så är det svårt för tillfället att se vad som händer på Bärby innan nästa ägare tar vid. Möjligtvis så klarnar det när nästa församlingsbok kommer som släpps 2019 eller 2020.

Den 6 april 1932 kommer Karl Gustav Larson, född 18990708 i Torshälla, med hustru Naemy, född 19020623 till Bärby. Dess för innan hade han varit arrendator på Skriksta i Gillberga socken utanför Eskilstuna mellan 1923 och maj 1930. Då flyttar han in till Fors som ligger i Eskilstuna och arbetar då som chaufför. Det gör han tills april 1932 då han flyttar till Bärby. Där brukar de gården till 1952 då han gör auktion.. De får 4 barn, 3 söner och en dotter.

Nästa ägare till Bärby blir Thorild Henning Grönvall, född 19200216 i Allerum Malmöhus län, som kommer till gården med hustru Solveig Margareta den 19 januari 1952 och brukar den till våren 1954. Han kommer närmast ifrån Frösäker i Kärrbo till Bärby. De får 2 st söner, Lennart och Tryggve. De flyttar sedan till Fliseryd i Kalmar län.

Det är "kortlivade" bönder på Bärby nu. Efter Grönvall kommer nu Sven Albert Hedman den 16 mars 1954 från Hagebyhöga utanför Vadstena i Östergötland. Han blir kvar till 1958.

Den siste ägaren av Bärby var Bengt Sterner, född 19030504, han kom ifrån Kvistbro utanför Örebro 1958. Var gift med Ketty Sterner, född 19090825, de fick

två barn en dotter och en son. Han brukar gården till 19620202 då han säljer Bärby Gård till Västerås Stad för 355.000 kr. Västerås Stad, som vid den här tiden på 1960-talet hade köpt upp de flesta gårdarna i Lundby, driver själva gården 1962 och 1963. 1964 slås Bärby ihop med Kanik-Lundby som en enhet och det byggdes en väg mellan Kanik-Lundby och Råstock för att underlätta transporterna mellan gårdarna.

Huvudbyggnaden vid Bärby gård, som nu kommer i stadens ägo.

Västerås stad köper Bärby gård i Lundby

Västerås stad har i dagarna avslutat ett större fastighetsförvärv. Det gäller Bärby gård inom tidigare Lundby socken, (numera Västerås), som staden köper av godsägare Valdemar Sterner för 355.000 kronor.

I köpesumman ingår dels gården med tillhörande areal, omfattande 118 hektar, därav 73 hektar åker och dels jordbruksinventarierna.

Mangårdsbyggnaden är uppförd under 1800-talet och omfattar 14 rum och kök. Tillträdet sker den 1 mars.

Enligt vad lantbruksförvaltaren L. Jansson meddelar på Läns-

tidningens fråga gäller det ett köp med tanke på stadens framtida utveckling. Några aktuella planer för nyförvärvet föreligger inte, men givetvis kan det användas som bytesobjekt eller för egen expansion. Huvudbyggnaden är i ganska gott stånd, medan ekonomibyggnaden är mindre god, förklarar hr Jansson.

19940324 köper Lars Skönkvist Bärby Gård, boningshus, uthus samt jord väster om gården. Där före hade Västerås Brukshunds Klubb haft huset som "klubblokal".

Lars Skönkvist har sedan många år restaurerat mangårdsbyggnaden, uthus samt andra hus efter Länsstyrelsens anvisningar, likaså återställt trädgård och hustomt till ursprungligt skick. Här slutar historien om Bärby Gård.

Västerås

2018-04-01

Leif Björkström

*Källor: Astrid Söderholms Gårdarna i Lundby , Bärby Gård
Lantmäteriets kartor
Församlingsbok V:ås Lundby AI:3 1775-1794
Församlingsbok V:ås Lundby AI:4 1795-1814
Församlingsbok V:ås Lundby All:2 1908-1923*